

Interviu cu Giovanni Ruggeri, ziarist italian, autorul cărții „Icoanele pe sticlă din Sibiel“

Un italian care promovează icoanele de la Sibiel

Ziaristul italian Giovanni

Ruggeri spune că Muzeul de Icoane pe Sticlă de la Sibiel este unic în lume. Preluând mesajul părintelui Zosim Oancea, fondatorul muzeului, Ruggeri încearcă să facă aceste valori cunoscute cu adevărat lumii întregi.

Veniți dintr-un spațiu cultural și spiritual a cărui origine, cumva, are multe în comun cu cel românesc. În ce fel ați descrie latinitatea ortodoxă, aşa cum cărturarii, istoricii străini, nu numai români, numesc civilizația noastră veche? Se spune despre civilizația noastră că a rezistat printre un miracol, într-o mare de slavi.

Ar trebui să fiu un istoric al culturii române pentru a putea răspunde multiplelor exigențe ale unei întrebări atât de complexe! Apropiera mea de universul românesc este aceea, mult mai modestă, a unui simplu autodidact, care nu își permite evaluări pretențioase pe plan cultural. Vin în România ca ziarist din 2002 și am impresia că definiția de „Latinitate ortodoxă“ pe care o invocați este o strălucită sinteză în plan expresiv, dar, din păcate, schematică în ce privește substanța. Foarte generic vorbind, ceea ce unui italian - și, deci, unui „latin catolic“, pentru a rămâne în același registrul conceptual - îi atrage atenția când începe să intre în universul românesc este, alături de evidentul element latin, ceea ce aș defini „factorul balcanic“, adică o serie de elemente de mentalitate, atitudine și comportament românesc legate de o anumită doză de haos, apropiematie, improvizare, indeterminabilitate. Matricea latină, evidentă pe plan lingvistic (îmi amintesc uimirea pe care am avut-o în prima seară în România, la Sighetu Marmației, când mi s-a spus: „Bună seara“, care în italiană este „Buona sera“), se confundă adesea, în declinarea sa românească, cu trăsăturile „balcanice“ exprimate prin atitudini caracteristice. Două exemple din viața de fiecare zi, pe care vi le propun cu umor amical: nu există în România situație absurdă sau complicată în fața căreia românul să nu pronunțe, cu o naturală nonșălanță, omnivalentul „Se rezol-

vă“, care de cele mai multe ori nu rezolvă nimic! Ca să nu mai vorbim despre promisiunea că ceva se face „Imediat“, adesea o metaforă a unei așteptări prelungite! Bineîntele că generalizez, pentru că știu de câtă seriozitate, precizie, solicitudine sunt capabili mulți români cum-secadă. Ceea ce declină ulterior în termeni originali latinitatea românească este al doilea factor la care vă refereți, și anume elementul „ortodox“. După părerea mea, absența milenară a unei legături instituționale și culturale cu „Roma catolică“ a favorizat în atitudinea românească o anumită disponibilitate pozitivă în asumarea unor orientări și comportamente elas-

tice, care însă nu de puține ori duc - în negativ - și la o excesivă supunere la puterile care s-au succedat de-a lungul istoriei: de la dominația turcă la dictatura comunistă, exemplele ar fi multe. În fine, ar trebui să ne întrebăm dacă, spre deosebire de alte culturi de matrice latină, cea românească nu a suferit o doză mai mare de provincialism.

Cum s-ar putea identifica, în timp, specificitatea României în contextul marii Europe unite, care se așază acum instituțional? Înțeleg că va urma și o așezare a Europei, în acest cadru instituționalizat, și în domenii mai greu de perceput - mai greu de per-

ceput cel puțin decât domeniul economic -, cum este domeniul cultural sau cel spiritual?

Construcția Europei ca și concert sau dialog între diversele tradiții culturale care o definesc este un proces extrem de complex, astăzi de-abia la început pe planul instituțional și al conștiinței colective. România, la fel ca toate țările din fostul bloc comunist, trebuie mai întâi să devină conștientă - și apoi să ia acele inițiative care să ducă la depășirea stadiului actual - de faptul că tradiția sa culturală este aproape necunoscută în Europa. Ba mai mult: ignoranța, din partea Europei Occidentale, față de culturile din Europa Orientală este astăzi, în medie, egală cu penuria - dacă nu chiar absența - de inițiative ale respectivelor state în acest sens. Însă există, din fericire, și fenomene pozitive în contrademanda. Vă dau două exemple. În Italia, Salonul de carte din Torino este evenimentul editorial cel mai important al anului: ei bine, tocmai cel din 2011 va fi dedicat pentru prima dată României, însă au fost necesari 22 de ani de la căderea comunismului! De asemenea, Institutul Cultural Român, cu diferențele sale sedii

Cine este Giovanni Ruggeri

Giovanni Ruggeri s-a născut în 1962 în provincia Pesaro, Italia. Licențiat în teologie, jurnalist și eseist, scrie pentru cotidianul „L'Eco di Bergamo“ și pentru alte publicații naționale italiene. Autor a numeroase reportaje turistico-culturale despre Europa de Est, este un bun cunoșător al României și se implică de mai mulți ani în promovarea Muzeului de Icoane pe Sticlă din Sibiel, căruia i-a dedicat cartea „Icoanele pe sticlă din Sibiel“ (în cinci limbi) și site-ul www.sibiel.net. Scrie, de asemenea, și despre filozofie, cultură religioasă și poezie. Printre cărțile sale: „Interrogazioni sul cristianesimo“, împreună cu Gianni Vattimo și Pierangelo Sequeri; „Il centro è il confine. Cristianesimo e modernità“, împreună cu Massimo Cacciari, Raimon Panikkar, Elmar Salmann, Antoine Vergote. Trăiește și lucrează la Bergamo (e-mail: giovanni.ruggeri@sibiel.net).

din Europa, lucrează mult la organizarea de evenimente și manifestări utile pentru promovarea cunoașterii culturii române în străinătate: însă inițiativele sale au încă o amploare destul de limitată în vastul orizont european. La nivelul impactului în Europa, România ar putea foarte bine să-și exploateze mărele patrimoniu turistic, dar, observând ceea ce se întâmplă, am serioase dubii că statul român este cu adevărat interesat de promovarea turismului. Actuala doamnă ministru Elena Udrea - pe care am interviewat-o la Milano - enunță intenții admirabile, dar cel puțin în Italia faptele îi dezmint cuvintele.

Ați cunoscut bine zona Sibiului și, bănuiesc, ați avut timp să vedeti și alte zone, cum ar fi nordul Moldovei sau nordul Olteniei, Dobrogea sau Maramureșul. În istoria noastră, un concept important îl constituie unitatea valorilor ce se regăsesc în diferite locuri din România. Puteți face câteva comentarii despre diferențele și aparițieri acestor valori locale?

Frecventarea diverselor zone și prietenia cu persoane din aproape toate regiunile Româ-

niei mi-au dat posibilitatea să observ că există efectiv atitudini caracteriale tendențial diferite. Prinț-o elementară generalizare, am percepțut cu ușurință natura ospitalieră a oamenilor din Maramureș, apoi acel amestec de tristețe, fatalism și deopotrivă vivacitate care îi caracterizează pe mulți moldoveni, hărnicia ardelenilor, mentalitatea deschisă a bănătenilor, haosul, dar și resursele Bucureștiului... În mulți români, în mod conștient

lizate, de tip european. Ce schimbări anticipați dumneavoastră în acest spațiu?

Cred că antropologii la care vă referiți au dreptate. Nu consider că satul tradițional este paradisul pe pământ, dacă ne gândim doar la cât de aspru a fost controlul social asupra vietii personale, însă tendințele actuale nu vor aduce numai beneficii. În general, mi se pare că libera inițiativă - întotdeauna bine-venită - și nevoia de dezvoltare economică - mai mult

pria sferă de interese. Se uită însă că succesul adevărat și durabil nu este niciodată al indivizilor în sine, ci al acelora care știu să formeze un grup. Cine nu știe să lucreze cu ceilalți - dar și să bea o țuică cu vecinul - nu va ajunge prea departe. Poate că va face bani, dar va fi singur și trist.

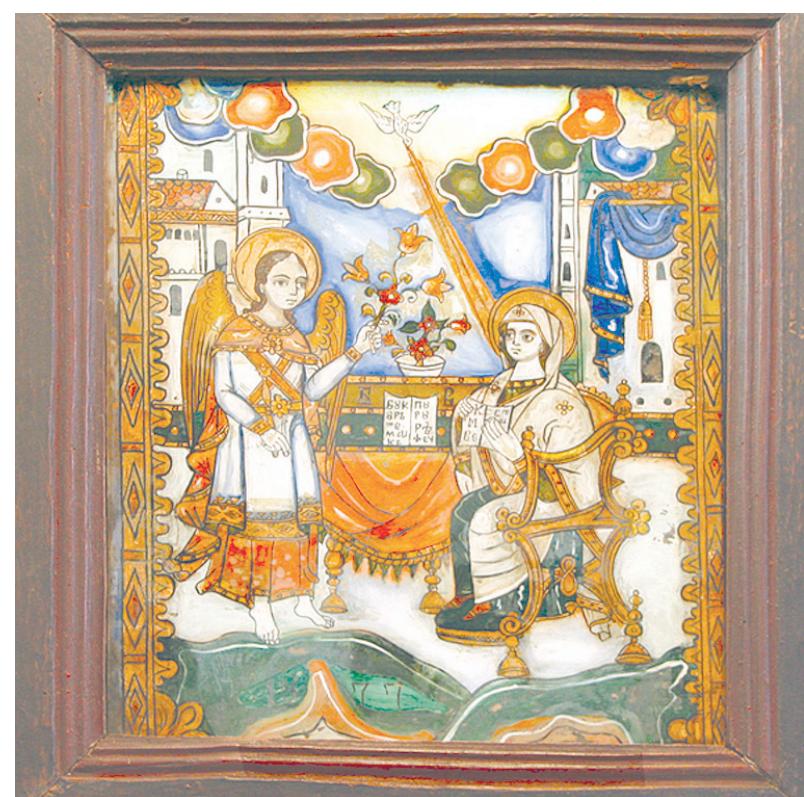
Odată cu construirea de case noi, multe dintre ele cu arhitectură stridentă, s-au construit și multe biserici, la noi.

Giovanni Ruggeri

Icoanele pe sticlă din Sibiel

Prefață IPS. Dr. Laurențiu Streza

Postfață Fr. Prof. Dorin Oancea

“Vin în România ca ziarist din 2002 și am impresia că definiția de „Latinitate ortodoxă“ pe care o invocăți este o strălucită sinteză în plan expresiv, dar, din păcate, schematică în ce privește substanța.“

“Matricea latină, evidentă pe plan lingvistic se confundă adesea, în declinarea sa românească, cu trăsăturile „balcanice“ exprimate prin atitudini caracteristice.“

“România, la fel ca toate țările din fostul bloc comunist, trebuie mai întâi să devină conștientă - și apoi să ia acele inițiative care să ducă la depășirea stadiului actual - de faptul că tradiția sa culturală este aproape necunoscută în Europa.“

sau inconștient, există și rezistență de bine, de rău un fond emotiv, o atitudine de bază, care trimite la civilizația rurală - cu acel sentiment caracteristic al timpului și al destinului, al pământului și al cerului -, dar am impresia că acest fond aproape că a dispărut la noile generații, traversate de tendințe variind între aplativa banală a imediatului și un potențial de deschidere culturală către noi orizonturi.

Antropologii români vorbesc de o moarte a satului tradițional românesc, cât de curând, dacă nu s-a întâmplat deja, mai ales după ce România se va adapta la modelul economiei industria-

În contextul acestui nou mediu rural, aflat în schimbare, cum credeți că își poate păstra Biserică locul cuvenit?

Biserica a avut și va avea întotdeauna un singur loc și sens: să anunțe venirea lui Iisus Hristos, să spună oamenilor că acel mare semn de întrebare pe care îl ridică viața și moartea, durerea și iubirea, poate fi trăit împreună și la fel cu Iisus Hristos, în credință, speranță și bunătate. Nimic mai mult, nimic mai puțin. Biserica își va avea întotdeauna locul ei propriu dacă va sta în unicul loc care este dintotdeauna al său: acela de a servi Evanghelia și viața reală a oamenilor care începe, durează și

se sfârșește „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“. Cine - ca preot, episcop, comunitate, sistem eclesiastic - nu a înțeles acest lucru și nu activează în acest sens este destinat să fie anulat de o secularizare și o banalizare a vieții care în România, poate mai mult decât altundeva, se răspândește în mod nemilos. Biserica Ortodoxă Română are multe persoane sfinte, duhovnici de mare înțelepciune. Astăzi mai mult ca niciodată creștinismul poate trăi numai prin sfântenie și inteligență. Se impune un efort suplimentar de inteligență și capacitate de dialog cu oamenii: dacă lumea nu înțelege cu propria minte și nu simte cu propria inimă că cel mai bun lucru care i se poate întâmpla este cunoașterea lui Iisus, nu va avea nici un motiv să rămână creștină. Slujbele și dogmele de unele singure nu au salvat niciodată pe nimeni. Dacă astăzi preotul - ortodox, catolic, protestant - nu are de spus nimic vital pentru viața oamenilor, poate cu siguranță să-și schimbe meseria.

O splendoare în splendoare

Sunteți implicat de mai mulți ani în promovarea Muzeului de Icoane pe Sticlă din Sibiel. Cum ati putea descrie zona Sibielului și icoanele de la Sibiel?

Sibielul este un sat din Mărginimea Sibielului, zonă de vechi tradiții care se află în căutarea unui echilibru delicat între progres și păstrarea proprietății patrimoniu. Despre Sibiel trebuie să spunem imediat ceea ce a scris cu câțiva ani în urmă un cotidian național românesc: „Fără Muzeul de icoane creat de părintele Zosim Oancea, Sibielul ar fi astăzi ca multe din satele vecine: un sat în moarte clinică“. Adevărată bogăție a Sibielului - mai înainte și dincolo de peisaj - este muzeul său, iar dacă îmi cereți o definiție a icoanelor din Sibiel, iată: o splendoare în splendoare! Prima splendoare este existența în Transilvania a acestei extraordinare de frumoase tradiții de pictură a icoanelor țărănești pe sticlă, care istorisesc credința oamenilor în culorile vieții de zi cu zi. A doua splendoare este opera genială a părintelui Zosim Oancea care, după ce a suferit zece ani de închisoare și cinci de muncă silnică, a reușit să implice satul Sibiel în realizarea, în plin comunism, a celui mai mare muzeu de icoane pe sticlă țărănești din lume. Grandios a fost părintele Oancea, un om care a știut să vadă departe, un sfânt preot din România, de la a cărui naștere se împlineste în 2011 un secol!

Străinii sunt cuceriti de frumusețea icoanelor realizate de țărani noștri

Cum au fost percepute icoanele pe sticlă de la Sibiel, în

dialogurile purtate de-a lungul dezbatelor itinerante, organizate nu numai în România, ci și în Italia, Franța, Germania, Austria, Ungaria? Care sunt argumentele pe care le aduceți de obicei în fața străinilor atunci când le prezentați patrio-nui de la Sibiel?

Icoanele și istoria nașterii Muzeului din Sibiel sunt unicul argument adevărat care vorbește de la sine! În străinătate, ceea ce prezint este întotdeauna primit cu entuziasm: străinii nu știu mai nimic despre icoanele pe sticlă și foarte puține despre patrimoniul cultural și spiritual al României. Eu povestesc pur și simplu istoria și proiectez imagini: oamenii sunt cuceriti de frumusețea operelor realizate de țărani-pictori, ca și de genialitatea eroică a părintelui Zosim. Când prezint Sibielul într-o comunitate ortodoxă românească din străinătate, publicul se emoționează întotdeauna, la fel ca și preoții și episcopii prezenti - mă gândesc la IPS Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale, la PS Siluan, Episcopul românilor din Ungaria. Ceea ce am reușit să fac este rodul eforturilor personale, însă trebuie să-mi exprim gratitudinea față de IPS Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, care mi-a fost întotdeauna alături, de ministrul de externe Teodor Baconsky, care a sprijinit personal unele din inițiativele mele, ca și față de differenți directori ai Institutelor Românești de Cultură din Europa care au acordat spațiu, în programele lor, prezentării icoanelor din Sibiel.

În Italia, trăiesc și muncesc, actualmente, mulți români. În ce fel se poate vorbi și de bine despre mulțimea de români din Italia? Ce lucruri bune sunt făcute de români pentru localnicii din Italia, așa cum faceți dvs. în România?

Majoritatea românilor care trăiesc în Italia sunt persoane laborioase, oneste, serioase. Căță dintre bătrâni italiani nu sunt îngrijiti de „badante“ române, căță dintre bolnavii noștri nu au la căpătai infirmiere și medici români, căte opere private și publice nu se fac în Italia prin munca harnicilor muncitor români! România face mult pentru Italia în Italia. Din păcate, face foarte puțin pentru promovarea imaginii care o reprezintă cu adevărat. În ceea ce mă privește, aş vrea doar ca Muzeul din Sibiel, icoanele și marile sacrificii făcute de părinții Oancea și de oamenii din sat să aibă un prezent și un viitor pe măsură sufletelor nobile care le-au creat. De aceea vă invit pe toti: să ajutăm Muzeul din Sibiel!

**Interviu realizat de Larisa și Constantin Iftime
Traducerea textului din limba italiană: Afrodita Carmen Cionchin**